

FAGEDA DE LA GREVOLOSA I PUIGSACALM

Osona/Garrotxa

Des del Molí de Bracons pel camí dels Tossells. Retorn per les fonts Tornadissa i de la Tosquera.

Distància	11 km
Desnivell acumulat	748 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	24 de novembre de 2019
Cartografia	Editorial Alpina. Puigsacalm-Bellmunt (1:25000)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/fageda-de-la-grevolosa-i-puigsacalm-43934037

A la finca de la Grevolosa, propietat de la Generalitat de Catalunya, hi ha una de les fagedes més majestuoses de Catalunya. També exemplars centenaris de roure.

El Puigsacalm o Puigsacau és l'elevació més prominent del conjunt que forma amb el Puig dels Llops, el Puig Corneli, les Agulles i els Castelletes. Aquest grup presenta una abrupta i encinglerada cara meridional, produïda per una falla geològica, que la fa especialment vistosa des de la Vall d'en Bas. Per l'altre vessant el cordal s'allarga fins a la Collada de Bracons amb els cims del Puigsacalm Petit, el de les Civaderes, els Tossells i la Roca de Corb. Des de tots els punts cardinals, diversos camins hi menen. En aquesta ocasió en seguirem un parell que parteixen de la Collada de Bracons a fi d'enllaçar fàcilment l'ascensió amb la visita a la fageda.

Els camins, excepte el curt tram del Rec de Bracons, els camins són ben fressats i senyalitzats. L'hem qualificat de moderada pel camí equipat dels Tossells on ens caldrà ajudar-nos amb les mans. Cal dir però que està molt ben equipat i que fins no fa pas gaire no hi havia cap ajuda. No ha de suposar cap problema per a senderistes habituals, excepte amb terreny humit.

Accés

A partir de la C-37, per la carretera de la Collada de Bracons, bé des de la Vola (Sant Pere de Torelló), bé des de Joanetes (la Vall d'en Bas).

Poc abans —o després segons per on hi accedim— de la collada, a l'alçada del mas de Bracons trobem diversos espais que ens permeten aparcar al costat de la carretera. Partir d'aquest punt ens permet esquivar les aglomeracions que solen formar-se —sobretot els caps de setmana de tardor— a la collada o als aparcaments de la fageda.

Bracons (983m)

Prenem una pista indicada al Molí de Bracons. A la bifurcació deixem el ramal de l'esquerra que hi mena i creuant la Riera de Bracons, anem a la dreta (S) per un antic camí carreter pel marge esquerre.

Al Collet de la Paia el deixem per un camí ben fressat a mà esquerra (E). Bon tros més enllà en deixem un altre a la mateixa mà pel que podem fer drecera si no volem visitar Sant Nazari.

Sant Nazari (933m)

Ermita que hom creu que data del segle XIV. Restaurada en diverses ocasions, la darrera entre 2008 i 2011.

De la part posterior (banc i taula) surt una pista que seguim en direcció a Grevolosa i Coll dels Llancers.

Collet dels Gamarussos (970 m)

Rètol indicador. Deixem la pista que gira a la dreta. És la que mena al segon aparcament de la fageda. Continuem per un sender vers el N en direcció a Grevolosa i Coll dels Llancers. Observem que el faig ha anat guanyant terreny al roure.

Obviem a mà esquerra el camí (estaca) al Coll de la Paia i entrem a la part més interessant de la fageda on s'hi localitzen tres fajos monumentals. De fet, hi trobem nombrosos exemplars de proporcions considerables.

A l'alçada de la font deixem a mà dreta el camí al Coll de Llancers i continuem vers la collada de Bracons, se suposa que seguint el GR 151.1, però els senyals d'aquest són ben escassos. També n'hi ha de grocs d'Itinerània. Sortim sobre una pista que prenem a l'esquerra fins la collada.

Collada de Bracons (1132m)

A l'altre marge ens enfilem per un talús rocallós i emprenem un camí ben fressat en direcció a la Font Tornadissa i el Puigsacalm. El deixem aviat per un altre menys definit a mà dreta indicat com Camí dels Tossells.

En fort pendent guanyem la carena que a partir d'ara anirem resseguint fins al cim i que fa de partió d'aigües entre el Ter i el Fluvià, termenal entre Sant Pere de Torelló i la Vall d'en Bas i límit comarcal entre Osona i la Garrotxa.

Ens encarem al primer ressalt rocallós que superem ajudats per esglaons de fusta, metàl·lics i sòlides cadenes.

Roca del Corb (1323m)

Cimet de poca visibilitat. Continuem en fort pendent grim pant, també ajudats pels mateixos elements, vers el Tossell Petit molt més obert que el seu antecessor. Un curt tram, ja sense cap dificultat, ens separa del següent cim.

Tossell Gros (1462m)

Coronat per una senyera, llibre de registre i un original pessebre fet de coberteria. Molt més panoràmic que els precedents ja ens permet albirar el Pirineu, sobretot a la baixada vers la Collada Fonda.

Esquivem el Puig de les Civaderes i sortim sobre una pista ramadera resseguint (NE) per damunt d'uns rasos on la vista s'eixampla atalaiant bona part del Pirineu Oriental.

Els Clivillers (1418m)

Hi ha un rètol que resa «Ras de les Civaderes» i un portell que creuem tot anant a mà dreta (E). Al collet dels Clivillers (rètol indicador) continuem recte en direcció a Santa Magdalena pel Puig dels Llops, deixant a mà dreta el camí que baixa a buscar el Pas dels Burros. Poc més enllà deixem a mà esquerra el camí de Sant Privat per enfilem-nos al cim.

Puigsacalm o Puigsacau (1514m)

Vèrtex geodèsic, creu i llibre de registre. Fent honor al seu nom és planer (-calm, altiplanicie, plana alterosa i alevada dalt d'una muntanya, el que en altres contrades s'anomena tossa o tossal). Encara que bé podria referir-se als extensos rasos propers, com el de Manter.

L'aglutinació de l'article salat sa(ça) dins del nom és força corrent a la toponímia catalana, especialment en aquestes contrades (Sacomella, Puigsacreu, Puisallança, Collsacabra, etc.) així com la terminació amb el mot -calm (Sant Martí i Sant Hilari Sacalm) alhora propi de la llengua occitana.

També coneixem prou toponímia on és freqüent la vocalització de la «ela» en «u» (baumes-balmes, aubereda-albereda, baucells-balcells, aubert-albert, cau-calm,...). Tal vegada per això la muntanya era anomenada localment com Puigsacau. I és així com la trobem ressenyada a diferents publicacions de finals del XIX (Diccionari Aguiló, butlletins excursionistes, Jocs Florals,...). Però no pas de forma generalitzada: autors contemporanis prou arrelats i coneixedors de la comarca com Marià Vayreda l'anomenaven Puigsacalm.

El cim en dies clars, és una talaia extraordinària. Així, seguint el sentit de les busques del rellotge, albirem ben propers la carena dels Tossells, la Serra de Curull i el Santuari de Bellmunt i tenim a l'horitzó Rasos de Peguera, Serra d'Ensija,

Pedraforca, Cadí, Moixeró, Taga, Puigmal i tota l'olla de Núria, Bastiments, Costabona, Canigó, Comanegra, Bassegoda, Mont, Plana d'Olot, Sant Julià del Mont, volcans Croscat i Santa Margarida, Puigsallança. Del Collsacabra hi destaquem l'Agullola de Rupit i, més propers, Aiats i Cabrera. Seguint albirem Agudes, Matagalls i, per acabar-ho d'arrodonir, darrera la Collada de Bracons, la Plana de Vic amb Sant Llorenç del Munt i Montserrat a l'horitzó. És tan cert que les muntanyes no es mesuren solament per la seva alçària com que al pot petit hi ha la bona confitura.

Desfem els nostres passos fins els Clivillers on anem a la dreta fins al proper Collet del Ferrer. Uns indicadors ens senyalen que som sobre el Ras de Manter. Baixem (W) pel llom herbat fins a fer un gir de 90° i continuem davallant a mà esquerra per una comella molt evident.

Font Tornadissa (1296m)

Surgència on afloren les aigües que recullen els rasos que tenim a sobre, en una bella raconada. Continuem per camí ben fressat, amb senyals grocs i trams molt obacs deixant al cap de poc a mà dreta el camí (indicat) a Vidrà per Sant Bartomeu de Covildases, punt on retrobem el GR 151.1.

Collada de Sant Bartomeu (1249m)

No estan indicats però en surten tres camins: un que baixa a Sant Bartomeu, un altre que careneja per la Serra de Curull i el que seguim (S) vers la Collada de Bracons. Poc més avall ens cal estar atents perquè a mà dreta surt un camí, tampoc indicat, que ens cal prendre.

Camí del Rec de Bracons (1230m)

Prou definit al començament, aviat es desdibuixa i costa de seguir per la fullaraca. Hi ha alguna fita i senyal de pintura, però el que més ens ajuda és que havia estat esporgat fa uns anys i podem anar-ne seguint el rastre: el pas és franc i els troncs escapçats ens l'assenyalen.

Aviat baixem a una torrentera i la seguim. Més avall el brogit de l'aigua ens alerta d'una surgència.

Font de la Tosquera (1100m)

Surgència del torrent que hem seguit. Al costat hi ha una bona formació de tosca, d'on deu venir-li el nom. És el naixement del Torrent de Bracons, que fornía el molí. Hi arriba una pista precària que seguim a mà dreta (1) fins la carretera per la que anem a recuperar el punt de sortida tot albirant a l'altre marge del torrent la casa de Bracons i, al fons, el molí i la seva bassa.

(1) Per l'esquerra aquesta pista, paral·lela a la carretera, acaba a un centenar de metres del camí de la Collada de Bracons a la Font Tornadissa.